

پدافند غیرعامل، اصل انکارناشدنی توسعه پایدار شهری

محمد رضا ویسی

دانشجوی کارشناسی ارشد مدیریت شهری - دانشگاه تهران veysi.mohammadrv@ut.ac.ir

امیر رضا شابهرامی

دانشجوی کارشناسی ارشد برنامه ریزی شهری - دانشگاه گیلان amir.shabahrami74@gmail.com

چکیده

امنیت ضامن و شرط لازم توسعه بوده و توسعه پایدار گرچه دارای سه اصل اساسی است اما نیازمند آن شرط لازم می باشد. این پدافند غیرعامل است که می تواند در شرایط پیش بینی پذیر امنیت توسعه را فراهم آورد. پدافند غیرعامل می تواند علاوه بر مسائل امنیتی که بر بعد اقتصادی و اجتماعی تاثیر دارد با توجه به آموزه ها و اساس کار خود در مقابل مخاطرات طبیعی، بعد زیست محیطی توسعه پایدار را نیز پوشش دهد و امنیت همه جانبه بر آن روا دارد. پژوهش حاضر نیز بر اساس همین اصول با معرفی تمامی جنبه ها و تعاریف اصول و مفاهیم بنیادین سعی دارد پدافند غیرعامل را تبیین و همچنین از طریق معرفی توسعه پایدار و توسعه پایدار شهری و ارتباط این دو موضوع با هم به این موضوع عمیق و لازم برسد که پدافند غیرعامل یک اصل انکارناشدنی و حیاتی در توسعه پایدار شهری به حساب می آید و می بایست در تمامی فصول توسعه پایدار شهری لحاظ و رعایت گردد.

واژه های کلیدی: امنیت، توسعه پایدار، پدافند غیر عامل، توسعه پایدار شهری

مقدمه

تحلیل و بررسی تاریخ پیدایش شهرها در مقیاس جهانی نشان می دهد که مهندسی دفاعی و رویکرد نظامی همواره یکی از راهبردهای اساسی برنامه ریزان و مدیران برای مقابله با بحران بوده است. از آغاز پیدایش شهرها؛ مقابله با بحران های انسانی و طبیعی همواره در ساخت فضایی و کالبدی و حتی ساختار اجتماعی و سیاسی آن بسیار موثر بوده است. بنابراین پیشرفت شهرنشینی به عنوان یک فرآیند پویا در طی زمان باعث تحول در ساختارهای دفاعی شهرها شده است؛ به طوری که امروزه رویکرد پدافند غیرعامل به عنوان جدیدترین و کاربردی ترین روش دفاعی برای مقابله با بحران های احتمالی مطرح شده است. بنابراین در سالهای اخیر، همبستگی میان ساختار دفاعی و برنامه ریزی و طراحی شهری به روش های غیرنظامی، توجه بسیاری از برنامه ریزان و مدیران شهری را در جهت کاهش میزان جرم و جنایت و آسیب پذیری شدید مناطق شهری به خود جلب کرده است. برنامه ریزی در طرح های توسعه شهری به ویژه در طرح جامع و به طور مشخص در حوزه کاربری های اراضی یکی از مهمترین پیامدهای این توجه از سوی کارشناسان مسائل شهری به حساب می آید. (تقوایی و جوزی، ۱۳۹۲: ۲)

بحث تخصصی آسیب پذیری، هنوز در مقیاس تک بنا و مباحث ساخت و ساز و معماری باقی مانده و در عرصه های پیش روی شهرسازی و مکان یابی ها جایگاه شایسته، قانونی و تخصصی خود را نیافته است. در سطح شهرها نیز عیناً آیین نامه های اجرایی ساختمان برای برنامه ریزی و طراحی شهری باید تدوین و اجرا گردد تا توسعه آتی شهر به نحو ایمن هدایت شود (چه به لحاظ گسترش در سطح و چه از نظر تراکم و ارتفاع)، مکان یابی زیرساخت ها و تأسیسات شهری متناسب با بستر طبیعی و وضعیت زمین شناختی صورت گیرد، شبکه شهری کارآمد به ویژه با شعاع عملکرد محلی و واحدهای همسایگی با توجه به محصور بودن و نسبت ارتفاع و عرض مسیر با کدهای ایمن سازی طراحی شود (Banergeet, ۱۹۹۸).

آستانه مقاومت ملی، بازدارندگی، دوام و بقای شهر تابعی است از تمهیدات دفاعی که شهر را در مقابل انواع تهدیدات انسانی و طبیعی (هر تهدیدی تمهیدات خاص خود را می طلبد) بیمه می کند. در سطح ملی و جهانی پدافند غیر عامل به